

QUAN VAN ARRIBAR LES POSTRES del dinar d'aquell diumenge va començar a córrer el cava a casa dels Ginebró. El pare de la família, el senyor Josep, mostrava la seva satisfacció pel fet que el seu fill Lluís hagués obtingut un excel·lent *cum laude* en medicina amb una tesi doctoral sobre les malalties tropicals. El senyor Josep ja ho deia a la seva esposa, quan en Lluís era petit, que aquell vailet arribaria lluny. Llest, espavilat, intel·ligent i disciplinat, en Lluís estava predestinat a fer grans coses. Ara, amb vint-i-sis anys, un doctorat a la butxaca i tota una vida al davant, l'hereu de la família Ginebró havia d'encarrilar el seu futur professional, i no era pas una qüestió fàcil. Al noi li agradava la investigació, però sobretot el que desitjava era ser útil a la societat, ajudar els que més ho necessitaven. Al Lluís mai no li havia faltat res, ja que la folgada posició econòmica que la família havia mantingut al llarg de diverses generacions l'havia situat en un lloc de privilegi econòmic i social en la comunitat de Vilanova i la Geltrú. En l'adolescència havia arribat a somiar que es feia missioner per anar a salvar vides més que no pas ànimes. Volia abocar els seus coneixements i les seves habilitats per ajudar la gent. Ara, però, es veia més útil treballant en la investigació mèdica aquí o a qualsevol altre país.

El senyor Josep, amb la copa de cava a la mà, es va posar dret per fer un petit discurs de felicitació i va exaltar les virtuts d'aquell jove que s'ho havia guanyat tot a pols amb el seu propi esforç i sacrifici. La mare d'en Lluís, discreta com sempre, dissimulava amb dificultat unes petites llàgrimes d'orgull i d'emoció que li il·luminaven els ulls. Mentrestant, l'àvia s'ho mirava tot amb preocupació —ves a saber què faria ara el seu net!—, perquè era clar que Vilanova li venia petita.

La mare del senyor Josep havia viscut en una època en què els rics, per la seva condició benestant, no havien de demostrar res a ningú. En una societat petita com la de Vilanova, els rics de sempre tenien uns privilegis no escrits però àmpliament reconeguts que els feien estar per sobre dels altres. I ells, els rics, regalant algun somriure de tant en tant, se sentien realitzats, complaguts en la seva magnificència. El senyor Josep havia crescut en aquella societat vilanovina dòcil i respectuosa amb els que eren rics des del bressol, i havia heretat alguna cosa d'aquella manera de fer de la seva mare, a més, és clar, de la immensa fortuna familiar iniciada a les primeres dècades del segle XIX pel seu rebesavi Jaume Ginebró amb negocis d'exportació i importació, i engrandida de mica en mica generació rere generació amb la compra de nombrosos béns immobles pel Garraf i Barcelona.

El jove Jaume Ginebró, primer patriarca de la saga, es va iniciar en els negocis l'any 1812 comerciant amb les Amèriques. Com a bon vilanoví, era bon mariner. Tenia un bergantí, el *Virgen de las Nieves*, que carregava de botes de vi i de destil·lats fins a Matanzas, a Cuba, des d'on després tornava carregat amb bales de cotó i sacs de sucre. Ell feia de patró i de capità de l'embarcació. Aquest trànsit comercial li va proporcionar molts guanys fins que una maleïda tempesta al mar del Carib l'estiu del 1841, en què va morir ell amb tota la seva tripulació i van perdre la mercaderia que transportaven, va enfonsar el *Virgen de las Nieves*.

La vídua Ginebró no veia amb bons ulls que el seu net volgués dedicar la seva vida a ajudar els altres. Ella que estava acostumada a ser servida no entenia que el seu net volgués servir. «El món al revés», pensava.

No estava gaire clar d'on li venia al Lluís la passió per ser útil a la societat, les ganas d'ajudar sense discriminar ningú per les seves idees, creences, raça o condició. Ell estava segur que no volia portar una vida de paràsit com la del seu pare, que mai no havia treballat. Ni el seu avi, ni el besavi... Les generacions d'ascendents directes s'havien limitat a passar per la vida administrant la quantiosa fortuna que el pare del rebesavi, Jaume Ginebró, havia aconseguit després de molts anys de feina dura, comerciant amb terres llunyanes a bord del seu bergantí. Dècades fent el sacrifici de deixar a Vilanova família i fills més de sis mesos cada any, per acabar, el pobre, pagant-ho amb la pròpia vida engolida per un enfurismat mar brau, molt lluny de casa i dels seus. Quan ja era molt ric, en Jaume Ginebró va voler retornar a la societat el favor d'haver-se pogut guanyar tan bé la vida. Va construir un hospital i unes escoles a Vilanova, a més de fer altres obres de beneficència. Per això, també, era admirat i respectat per tots els estaments, perquè molts van sortir beneficiats de les seves generoses aportacions a la comunitat. Tanta era la popularitat i l'estima que despertava en Jaume Ginebró que l'ajuntament li va dedicar en aquella època una plaça amb un bust seu de bronze. No, en Lluís no volia ser un paràsit, es volia assemblar més a l'avantpassat Jaume que al seu pare Josep.

Després de dinar la família va anar a asseure's al jardí, sota la palmera que havia plantat l'indià. La minyona els va portar els cafès i la inevitable copa de conyac dels diumenges del senyor Josep, que mig ajagut en una gandula amb l'havà encès a la mà començava a fer equilibris per mantenir-se despert, o almenys aparentar-ho. La sogra i la jove mantenien una conversa intrascendent, mentre que

en Lluís, que s'havia mantingut dret, recolzava les mans a l'espatllera d'una cadira del jardí com si volgués dir alguna cosa i no gosés. La seva mare li va indicar que fes el favor d'asseure's, que semblava un estaquirot. El pare, tot iniciant uns incipients roncs, somiava amb les glòries dels seus avantpassats i les que encara havien de venir, protagonitzades pel seu admirat fill. Davant d'aquella escena familiar tan poc atractiva, en Lluís es va llançar:

—Si no us sap greu sortiré ara una estona, però vindré a sopar.

La seva mare li va regalar un somriure de complicitat i li va dir:

—Passa-t'ho bé, home, i dona-li records a la Laura.

La Laura i en Lluís, malgrat no ser parella formal, mantenien una amistat que anava més enllà de la d'uns simples amics. Companys de la facultat, havien estudiat tota la carrera junts però ella s'havia especialitzat en pediatria. Treballava a l'Hospital Comarcal Sant Antoni Abat, a la mateixa Vilanova, i aquella tarda havien quedat per veure's. Es van trobar en una cafeteria de la Rambla de la Pau, prop del mar. S'hi van estar un parell d'hores parlant de la feina, del futur professional que els esperava, dels projectes de cada un d'ells, de sentiments i de pors. En definitiva, confidències d'aquelles que només es fan els amics de debò. Potser per això, perquè eren tan amics i es tenien tanta confiança, la seva relació s'havia mantingut allunyada de qualsevol concessió afectiva. Es respectaven massa per posar en risc aquella amistat.

En Lluís sabia el que volia però li faltava una empenta per decidir-se, la dosi de confiança que la Laura li podia donar. Es volia dedicar a la investigació científica malgrat que el seu director de tesi li havia ofert la possibilitat de quedar-se a la càtedra com a docent. Sí, ensenyar li agradava, però la investigació l'atreia més. Aquestes reflexions les compartia amb la Laura i ella l'encoratjava a perseguir el

seu somni. Si aquí no podia fer-lo realitat el podia buscar en un altre país, amb alguna beca o ajut institucional per dedicar-se a la seva passió. En Lluís pensava —no gosava dir-ho— que els diners no eren cap problema. Si trobava el lloc adequat, amb beca o sense, s’hi llançaria, però la seva especialitat no era de les més corrents. D’estudiant havia fet pràctiques a la Secció de Medicina Tropical de l’Hospital Clínic de Barcelona, un departament dels més prestigiosos del país, on va aprendre moltes coses i on va néixer la seva dèria professional.

La Laura i en Lluís acabaren de passar la tarda passejant per la platja, somiant desperts. Ella es va treure les sabates per caminar sobre la sorra. Protagonitzaven un capvespre de sol rogent i mar tranquil·la. Al cap d’una estona, sense saber com ni per què, per primera vegada estaven abraçats ajuntant els seus llavis en un llarg petó que per a la Laura era de comiat. Intuïa que en Lluís marxaria aviat a un altre país i només el veuria de tant en tant. Per al noi, en canvi, aquell petó espontani li obria les portes a començar una nova relació amb la Laura, diferent, però profunda i sincera com no podia ser d’una altra manera.

La setmana va començar amb les rutines habituals. En Lluís voltant per la facultat, buscant per Internet alguna plaça d’investigador a la qual pogués optar, i la Laura a l’hospital visitant infants, però cada dia trobaven el moment per veure’s, encara que fos poca estona. Tots dos tenien molt present el record del capvespre a la platja de Vilanova, el sol rogent, els peus d’ella descalços i la intimitat d’aquell petó inesperat.

El senyor Josep ja havia renunciat feia molts anys al fet que en Lluís es dediqués a administrar el quantíons patrimoni familiar o, almenys, que es fes un lloc al món dels negocis. Però no, el noi era d’una altra pasta. Al principi el pare no va encaixar gaire bé que el seu fill volgués estudiar medicina perquè pensava que això de ser metge no era com

abans, que portava associat un prestigi social i uns guanys econòmics considerables. Però s'hi va haver de conformar davant de la determinació del noi d'anar a la universitat i llicenciar-se. El senyor Josep estava convençut que les universitats eren per als pobres, per obtenir un títol i guanyar-se la vida; però els rics no ho necessitaven, els rics es podien permetre contractar el millor professional de cada sector quan els fes falta i dedicar el seu temps a guanyar diners, o a administrar-los. Ell havia estat educat així, i així era.

Els dies anaven passant i a can Ginebró es començaven a posar nerviosos. Al Lluís li sortien feines a què renunciava perquè no eren les que ell volia. La seva àvia aprofitava qualsevol moment per fer-li alguna reflexió que inevitablement en Lluís ignorava. El senyor Josep callava, no gosava enfrontar-se amb el seu fill, a qui reconeixia el mèrit del seu èxit acadèmic, «però de títols no se'n viu», pensava.

Va ser la Laura qui, per casualitat, va trobar una oferta de feina que podia ser interessant. Es tractava d'una plaça vacant de professor de l'especialitat d'en Lluís a la Universidad de Ciencias Médicas de l'Havana. Demanaven un titulat universitari amb el grau de doctor que volgués exercir la docència dos dies a la setmana i dedicar la resta del temps a la investigació mèdica. Es tractava d'un projecte de recerca molt ambiciós patrocinat conjuntament pels governs rus i cubà, cosa que garantia la disponibilitat de mitjans per dur-lo a terme. Exigien dos requisits més: que el candidat fos una persona jove i que tingués un expedient acadèmic de primer nivell. Aquest perfil encaixava de ple amb en Lluís. La remuneració que oferien no era la més convincent, però això per al noi no tenia gaire importància, i ella ho sabia. Així que li ho va fer saber, encara que a contracor perquè si en Lluís acceptava l'oferta el deixaria de veure per molt temps.

Sí, al Lluís li va interessar l'oferta que li va presentar la Laura. Cuba, Cuba... un país capdavanter en medicina. Era

una oferta massa atractiva per deixar-la córrer. Hi va escriure i hi va adjuntar el currículum, posant de manifest la seva disponibilitat immediata. Gràcies a la Laura ja havia llançat la canya amb l'esquer. Ara només havia d'esperar resposta.

Al cap de pocs dies va rebre un correu electrònic de la universitat cubana demanant-li alguna informació complementària. La cosa pintava bé, així que a l'hora de dinar ho va explicar a la família. No els havia dit res abans per no despertar falses expectatives, però sobretot perquè no estava massa segur que la possibilitat d'anar-se'n a Cuba a treballar pogués despertar gaire entusiasme familiar. Efectivament, la primera a reaccionar va ser la seva àvia, veritablement consternada només de pensar que en Lluís, el seu Lluïset estimat, marxés a un país comunista a treballar. «Això és fer-los el joc a aquella colla de sapastres!», va dir, disgustada. La seva mare, sempre conciliadora, era del parer que si aquella feina l'omplia, que tirés endavant. En Lluís va agrair el comentari matern.

El senyor Josep callava, volia rumiar bé les paraules per mostrar la seva oposició a la idea sense ferir els sentiments del noi, però era el seu torn i amb la solemnitat que el moment exigia, va deixar els coberts damunt del plat, es va eixugar els llavis amb el tovalló i va dir:

—Mira, Lluís, sincerament no estic segur que aquesta feina que t'ofereixen sigui el que més et convé.

Dit això va callar per fer un glopet de vi mantenint al seu entorn una buscada expectativa i prosseguí:

—Tu has treballat molt dur per aconseguir el que t'havies proposat. Molts anys de carrera, el doctorat, moltes hores d'estudi i molts sacrificis continuats cercant un únic objectiu, el reconeixement acadèmic, i ara que ja el tens et mereixes el millor pel futur, perquè t'ho has ben guanyat. I el millor és el millor en tots els aspectes, no només en l'aspecte professional, també has de tenir en compte l'aspecte personal, i el social. T'equivocaries si prenguessis ara

una decisió enlluernat pel que et puguin oferir a Cuba. Desenganya't, Cuba és el que és i arriba on arriba, no va més enllà. Si em parlessis d'una universitat americana, o anglesa, inclús una universitat alemanya o sueca, per exemple, la cosa seria diferent. La projecció i el prestigi que aquestes universitats et poden donar el dia de demà no té res a veure amb els que et pot oferir una universitat cubana, i això és molt important. Creu-me, pensa-t'ho bé. La teva mare i jo no ens hi podem oposar, és la teva vida, però sí que et demano que abans de prendre una decisió que sigui irreversible t'ho pensis bé. I si vols en tornem a parlar d'aquí a uns dies.

El pare s'havia pronunciat. Ho havia fet en un to de sentència que al Lluís no li va agradar gens. Per respecte li va dir que sí, que abans de prendre una decisió en parlarien, però en el fons sabia que res del que li havia dit el pare el podria fer canviar d'opinió. La il·lusió pel nou projecte era massa gran per renunciar-hi. Ara, però, havia de tenir paciència i esperar què li deien des de Cuba.

Al vespre, abans de sopar, va sortir una estona amb la Laura. Li va explicar fil per randa la conversa que havia tingut amb els seus pares al migdia i ella li va recomanar que no s'hi enfrontés, que els deixés dir, però que al final fes el que més li convingués. Era la seva vida, el seu futur, i només ell podia decidir per ell mateix.

—A mi em sabrà greu si decideixes marxar, ja t'ho pots imaginar —va dir la Laura—, però prefereixo que te'n vagis si aquest és el teu desig. Ara, això sí, ens parlarem sovint, eh?

En Lluís ho tenia clar. Si l'acceptaven a la universitat de Cuba se n'hi aniria corrents. Aquella oportunitat no la podia deixar escapar.

No van passar gaire dies fins que va arribar l'oferta formal de feina de la Universidad de Ciencias Médicas de l'Havana. Li oferien la plaça de professor ajudant amb un

horari laboral de deu hores setmanals i la resta de l'horari lectiu havia de dedicar-lo a la investigació mèdica a la mateixa universitat, amb la col·laboració de mitjans humans i materials del govern rus, i incloïa la possibilitat de fer estades curtes a la prestigiosa Acadèmia Russa de Ciències Mèdiques, amb seu a Moscou. L'oferta no podia ser més atractiva i el contracte tenia una durada de tres anys prorrogables de mutu acord. En Lluís estava boig d'alegria. Pensava que havia tingut molta sort, i era gràcies a la Laura, que li havia trobat l'enllaç per Internet.

El primer que va fer va ser dir-ho a la Laura. La noia va estar molt contenta però no va amagar un doble sentiment d'alegria i de pena. Alegria pel Lluís, perquè així aconseguia allò que tant volia, però pena també perquè el perdia, el perdia físicament; ja no el tindria proper. Les trobades diàries que s'havien fet habituals deixarien d'existir. Ara la comunicació hauria de ser virtual, a través de la freda pantalla de l'ordinador o per missatges del mòbil. Malgrat tot, la Laura era una noia molt positiva i aquest sentiment el va voler transmetre expressament al noi.

Més complicat va ser explicar-ho a la família. En Lluís s'havia compromès amb el seu pare de parlar-ne abans de prendre una decisió definitiva, però naturalment la decisió ja l'havia pres. El pare no estava disposat a acceptar aquesta situació sense intentar per tots els mitjans que el seu fill rectificués —«que entrés en raó», deia ell—, però tot fou en va. Ni la fortalesa dels seus arguments exposats amb duresa ni l'estratègia sentimental de la mare van aconseguir res. L'àvia havia volgut prendre part en el debat familiar però el senyor Josep li ho va impedir amb contundència:

—Calli, mare! —li va ordenar.

Finalment, allò que era inevitable havia de passar. La indignació del pare i la decepció de la mare es van anar transformant per la força en una mena de conformisme, una acceptació involuntària de la realitat. Anaven assumint

que en Lluís se n'aniria a Cuba per molt temps i ells no podrien pas impedir-ho.

Efectivament, en Lluís havia d'estar a la universitat cubana abans del setembre, quan començava el curs acadèmic. Com que eren a mig juliol, abans de res va voler assegurar el bitllet d'avió, ja que aquestes dates sempre són conflictives per l'abundant volum de passatgers que van i tornen de vacances. Va comprovar que per volar a l'Havana totes les companyies feien escala a Madrid, totes menys una, la Plus Ultra, que acabava d'estrenar un vol directe des de Barcelona cada dissabte a la nit. Va tenir sort de trobar un passatge lliure i se'l va quedar sense pensar-s'ho. Estalviar-se una escala intermèdia valia la pena. Es va assegurar també un hotel per als primers dies, ja que després, un cop instal·lat, es buscaria un apartament. Va trobar una habitació a l'Hotel Terral, davant mateix del mar, un hotel petitó que per les fotos feia molt bona pinta. Magnífic, ja tenia resoltes les primeres coses.

En Lluís volia que els dies passessin de pressa, però el temps, implacable, anava fent el seu curs. Quan s'acostava el dia de la marxa la seva mare li va dir que s'emportés una ampolla de malvasia de casa, de les que feien a la finca. Així, quan estigués tan lluny i en prengués un xarrup, es recordaria d'ells.

—Au, ves a la finca i digues-li a la Carmeta que et doni una ampolla de malvasia per endur-te'n. No, millor que te'n doni dues; una serà per casa, que ja l'hem acabat.

El noi va estar-hi d'acord. La finca familiar era a Sant Pere de Ribes, prop de Sitges. L'havia adquirit feia dos-cents anys en Jaume Ginebró amb els primers beneficis del seu comerç marí amb Cuba. Es tractava de dotze hectàrees de vinya i una petita casa de pagès amb poques comoditats. L'explotació anava a càrrec d'uns parcers de tota la vida però la Carmeta hi va anar a viure amb el seu home, acabats de casar, per fer-hi de masovers. Però la mala sort va voler

que als pocs mesos de ser-hi al seu home se li tombés el tractor mentre llaurava prop d'un marge i fos esclafat per la màquina. D'això ja feia més de trenta anys, i la Carmeta s'havia quedat vídua i sola, sense fills ni parents de cap mena. En aquell moment tan dolorós el senyor Josep es va compadir de la masovera i li va dir que no s'amoïnés, que es podia quedar a viure al mas. Amb quatre gallines, quatre conills i una mica d'hort podria anar tirant. Des d'aleshores la Carmeta vivia a la finca i es cuidava també de fer una malvasia boníssima de la qual tots en gaudien.

Finalment va arribar la vigília de la sortida. La família Ginebró havia planejat fer el divendres a la nit un sopar de comiat i la seva mare li va dir que si volia podia portar la Laura. Però no, en Lluís tenia uns altres plans. Va fer saber a la seva mare que ja dinarien tots junts el dissabte al migdia, però que el divendres a la nit volia sortir a sopar amb la noia. Això va ser un nou revés per a la família, que ja s'anava acostumant als canvis que en Lluís experimentava. Havia deixat de ser aquell noi dòcil, obedient i familiar al qual estaven acostumats. Ara, sense qualificar-lo pas de rebel, tenia més caràcter, prenia les seves pròpies decisions i no es deixava manipular pels seus pares. El senyor Ginebró, per justificar l'evident pèrdua d'influència sobre el seu fill, s'enganyava dient que en Lluís sempre havia estat igual, molt autosuficient, però que no ho havia demostrat fins ara perquè estava absorbit completament pels estudis. Però en el fons el senyor Ginebró sabia que aquell fill tan estimat ja volava sol, potser empès per la tal Laura, que últimament anava molt darrere en Lluís. Fos com fos, la realitat s'imposava i havia de fer-se a la idea que el noi marxava a Cuba i tardaria molts mesos a tornar-lo a veure.

Divendres a la nit la jove parella va sortir a sopar. En Lluís la va voler portar al nou local de Can Peixerot, de manera que l'èxit gastronòmic estava garantit. Malgrat que fos un sopar i fes la xafogor pròpia de l'estiu, van demanar

arròs caldós amb llamàntol, tota una experiència per als sentits. Ho van regar amb un xarel·lo de la zona, fresc i al punt. Almenys la delícia d'aquell sopar quedaria a la memòria de la jove parella. Parlaren molt i de moltes coses. En Lluís li deia que la trobaria a faltar, que aquests darrers mesos havia descobert que parlar d'amistat amb ella era quedar-se curt. Sentia alguna cosa més que una gran amistat. Aquesta paraula de cap manera definia el que sentia per ella. No sabia si era amor, ell mai no s'havia enamorat, però estava segur que l'estimava i només pensar que l'endemà havia de marxar tan lluny, deixant-la sola a Vilanova, l'entristia. La Laura tenia els mateixos sentiments però es resistia a dir-ho obertament. No volia ser gaire explícita per evitar tenyir aquells moments d'un dramatisme inoportú. El fet que ell marxés era una bona notícia, i així li ho va repetir.

—Has aconseguit allò per què estaves lluitant i que tants sacrificis t'ha costat, Lluís. Has d'estar content, molt content. Quantes persones voldrien tenir la teva sort! A Cuba podràs fer el que més t'agrada, investigar, i ho complementaràs amb unes hores de docència setmanals. Això és fantàstic, així no perdràs el contacte amb la càtedra, que sempre et pot aportar coses positives.

—Sí, hi estic d'acord, però em pesa separar-me de tu, em costa. Ha estat molt fàcil acostumar-me a la teva companyia, a la teva conversa... al teu alè quan et tinc ben a prop.

Va callar uns instants, pensatiu, i mirant-la als ulls prosseguí:

—Ha estat fàcil i deliciós, i tot això ara ho perdré.

En aquest punt la Laura es va treure un braçalet de cuir trenat que sempre portava i el va posar al canell de la mà dreta d'en Lluís, tot dient-li:

—Pensa en mi, eh?

Després va aixecar la copa de vi i la va acostar a la del noi amb la clara intenció de fer un brindis. Ell va cor-

respondre el seu gest fent dringar les copes dues vegades, dos copets enmig de dos somriures de complicitat mentre allargava la mà per sobre de la taula prenent la d'ella. Era el darrer sopar junts abans de la marxa d'en Lluís i en aquella nit de confidències cada petit detall, cada moment, seria un preciós record per a la memòria dels dos.

Havent sopat sortiren al carrer. Feia una nit serena amb lluna propera al ple. Es van acostar a la platja i van caminar per la sorra. La Laura es va treure les sabates, com aquella tarda en què per primer cop es van fer un petó, intens i llarg. En Lluís va respirar fondo unes quantes vegades, perquè deia que així s'omplia els pulmons d'aire marí. Caminaven agafats l'un de l'altre perseguint la lluna. No es deien res, escoltaven la cadència del trencar de les onades a la platja, sempre la mateixa remor però sempre diferent. Al cap de molta estona, quan els llums de la ciutat s'endevinaven llunyans, es van aturar i es van estirar sobre la sorra tan a prop de l'aigua que cada embranzida d'onada els acarona els peus. A l'abric d'una lluna tafanera, la platja de Vilanova va esdevenir aquella nit l'embolcall discret de la seva intimitat més desitjada.

L'endemà dissabte van celebrar dinar familiar. El moment de les darreres advertències i els darrers consells, els comiats, les abraçades, les crides a la prudència i a no ficar-se en embolics, les recomanacions de l'àvia, les llàgrimes de la mare i l'actitud patriarcal del senyor Josep, intentant posar serenor al trasbals familiar. En Lluís es va preparar una maleta de rodes per poder-la portar dins la cabina i una bossa de viatge gran amb la roba necessària per als primers dies —allà ja es compraria la que li fes falta—, llibres de medicina, la seva tesi doctoral, alguna novel·la, l'ordinador, els estris d'afaitar, el raspall de dents, tot el que creia que podria necessitar i l'ampolla de malvasia de la finca, és clar! Es va palpar la butxaca per assegurar-se que portava el braçolet de cuir trenat que la nit anterior la Laura li havia

donat, però no s'atrevia a posar-se'l davant de la família. Tot en ordre. L'àvia, que era més fetitxista que creient, en un descuit del noi li va posar dins de la maleta de rodes l'estampa antiga de la Mare de Déu de les Neus, patrona de Vilanova i la Geltrú, que el seu avantpassat mariner portava sempre a sobre en els viatges atlàntics per gaudir de la seva protecció. Va pensar que portar la imatge de la patrona no li faria cap mal, i ves a saber...

Els pares el van acompanyar a l'aeroport. El trajecte en cotxe es va fer llarg, només hi havia un silenci espès però que en Lluís no sentia. El seu pensament era lluny, a l'altra banda de l'Atlàntic, en un centre d'investigació fent allò que tant li agradava. Estava content. La il·lusió d'afrontar el futur immediat l'excitava. Un cop a l'aeroport va insistir a quedar-se sol, no volia allargar el tràngol del comiat. Es va abraçar a la seva mare fent-li a la vegada uns llargs petons mentre li deia a l'orella que no s'amoïnés, que ell estaria bé. Després es va abraçar al seu pare i va sentir per primera vegada la sensació de rebre d'ell una mostra sincera d'afecte. No es van dir res però en separar-se van quedar agafats de les mans per uns instants, cara a cara, i en Lluís va poder apreciar una brillantor als ulls del seu pare que mai abans havia vist.

Un cop dins de l'aeroport va facturar de seguida la bossa gran, que li feia molta nosa, i se'n va anar a prendre alguna cosa. No havia sopat i preferia no volar amb l'estómac buit. Després de demanar un entrepà de pernil i una cervesa va buscar a la butxaca el braçalet de cuir trenat de la Laura. Se'l va posar al canell de la mà dreta i es va prometre que no se'l trauria per res. Finalment va embarcar. Va tenir la sort que li correspongués un seient al costat del passadís, fet que li permetria estirar les cames i aixecar-se quan volgués sense molestar ningú. Es va acomodar com va poder mentre els altres viatgers anaven ocupant els seus seients. Quan les hostesses els van haver comptat a tots i

les portes d'accés es van tancar, la sobrecàrrec va donar la benvinguda per l'altaveu i va anunciar la durada del vol. Va seguir la demostració de les mesures de seguretat i la indicació d'on estaven les sortides d'emergència, sense oblidar la recomanació d'anar tot el viatge amb el cinturó cordat.

Li havia tocat de veïna de butaca una dona grassa, afroamericana, que amb prou feines havia pogut asseure's i que va haver de demanar un allargament del cinturó perquè el del seient no li arribava a cordar. Aquesta senyora va resultar ser molt amable i simpàtica i va contribuir notablement a fer que el trajecte fins a l'Havana fos per al Lluís molt més entretingut. Com que ja eren quarts d'una de la nit, les hostesses van apagar els llums de cabina per facilitar el son als passatgers. Només unes tènues llums de cortesia omplien d'ombres aquell reduït espai. Tothom es va posar a dormir, com la seva veïna de cadira, i en Lluís va descobrir que la pobra senyora roncava sonorament. Al cap d'una estona, també ell va caure abatut per la son.

A quarts de vuit del matí, hora biològica dels passatgers, es van encendre els llums de la cabina i les hostesses es disposaren a repartir l'esmorzar. La gent s'anava despertant i estirava com podia braços i cames per desvetllar-se. La veïna d'en Lluís va començar a parlar:

—Disculpi si he roncat una mica. El meu marit sempre m'avisava, però com que en aquesta ocasió viatjo sola...

—No, no es preocupi, jo em vaig quedar adormit de seguida —va mentir en Lluís.

Es van posar a parlar de la sensació de volar tan alt i de la immensitat de l'Atlàntic allà a sota. La senyora va explicar que tenia un fill vivint a Barcelona, agregat cultural del consolat de Cuba, al passeig de Gràcia, casat amb una catalana i que acabaven de tenir un fill, per això havia viatjat, per conèixer el net.

—I sap quin nom li han posat? Roc, escolti! Sí, Roc! Però quin nom és aquest que no l'entén ningú? Es veu que

és molt català: vol dir Roque. A mi no em sembla malament si el noi ha de viure a Catalunya, però així, de cop, trucar per telèfon des de Camagüey i demanar que s'hi posi en Roc... no ho sé, què vol que li digui, em sona com a estrany i em costarà molt acostumar-m'hi.

—Ho entenc, però està bé que tingui un nom català si el nen ha nascut a Barcelona i els seus pares pensen quedar-se a viure allà.

—Ah, això segur. El meu Orlando, el meu fill, està encantat a Catalunya. Si fins i tot parla català, escolti! Ja té decidit que si el ministeri el vol traslladar a un altre país, deixarà la feina i es quedarà a Barcelona. Ja trobarà alguna cosa.

—Això està bé. Jo viatjo a l'Havana per treballar a la universitat. Soc metge investigador i el govern cubà m'ha ofert una oportunitat professional en col·laboració amb el govern rus i la mateixa universitat. Estic molt content i ple d'il·lusió per començar a treballar.

—Me n'alegro. La Revolució té coses bones, encara que han passat ja gairebé seixanta anys i seguim parlant del mateix. Si a hores d'ara encara no podem donar per acabada la Revolució és que alguna cosa s'ha fet malament. Jo ara vinc d'Espanya, d'Europa, i escolti, la veritat, els serveis, les infraestructures i la llibertat que tenen vostès allà els hi envejo.

En Lluís va fer un gest d'aprovació amb el cap. La senyora continuà:

—És la primera vegada que viatja a Cuba, vostè?

—Sí, la primera vegada.

Conversant amb aquella dona van passar les hores sense adonar-se'n. De seguida van anunciar que l'avió iniciava les maniobres d'aterratge a l'Aeroport Internacional José Martí. A l'Havana hi feia bon temps, amb vint-i-un graus de temperatura, i era de matinada. La veïna d'en Lluís, amb

ànim d'ajudar, li va recomanar que si només portava euros canviés alguna quantitat de moneda al mateix aeroport.

—Pot fer-ho a l'oficina de CADECA, que és un organisme estatal. Que li donin *chavitos*. Així anomenem nosaltres el peso convertible. No admeti pesos sense més, que no valen res. Demani pesos convertibles, els *chavitos*, vaja...

En Lluís així ho va fer després d'acomiar-se d'ella i agrair-li el consell. Però abans, mentre esperava a la cinta de les maletes la bossa facturada, va aprofitar per enviar dos whatsapps. Un a la seva mare, dient-li que ja havia arribat a l'Havana, que el viatge havia estat molt tranquil i que ara se n'anava a l'hotel a descansar unes hores. I l'altre, naturalment, a la Laura. Li deia que com més allunyat d'ella estava, més la trobava a faltar. Li deia també que portava al canell el braçalet de cuir trenat que li va regalar sopant a Can Peixerot i que no se'l pensava treure per res. Portant-lo, li semblava tenir-la una mica més a prop. A Catalunya eren quarts d'onze del matí i la resposta de les dues va ser immediata. La seva mare li deia que estava molt contenta que el viatge hagués anat bé. Li recomanava que ara descansés una mica i li enviava molts petons en nom de tota la família. El missatge de la Laura, el més esperat per en Lluís, era especialment alegre i fresc, reconfortant, una injecció d'optimisme. Li deia que estava molt orgullosa d'ell, de la decisió que havia pres, i que a Cuba podria aprendre molt i fer allò que més li agradava. També li deia que no s'amoïnés per ella, que estava bé i que només esperava que es poguessin comunicar cada dia, encara que fos per poca estona. Això la faria feliç. I acabava amb un petó representat per una emoticona de llavis vermells.

Content i alegre i havent recollit la bossa grossa de la cinta transportadora, en Lluís es va dirigir cap al control de duana, on un policia va voler inspeccionar-li les maletes abans de deixar-lo entrar al país. Com que sabia que no portava res que fos prohibit, amb tota tranquil·litat va posar-les sobre

el taulell i va començar per fer córrer la cremallera de la maleta de rodes. Només obrir-la, va aparèixer al damunt de tot l'estampa de la Mare de Déu de les Neus que la seva àvia li havia posat d'amagatotis. La sorpresa fou majúscula i de seguida va endevinar qui havia estat l'autora d'aquell «miracle», la responsable de situar la patrona de Vilanova i la Geltrú a la seva maleta. Però ves per on, quan el policia es va adonar de la presència de l'estampa dins la maleta del viatger, es va sentir molt complagut i amb un gest per tancar-la, li va dir:

—Res, res, si vostè és un bon cristià serà també una bona persona. Ja pot passar i li desitjo que tingui una felicitat a Cuba.

En Lluís es va quedar astorat, no tant per la situació sinó pel raonament del guàrdia. «Si les coses funcionen així en aquest país, déu-n'hi-do!», va pensar. El control de passaports va ser un pur tràmit. Ja era a la illa, un país socialista capdavanter en medicina i en educació, però molt a la cua en drets humans, prestacions socials i benestar dels seus ciutadans. Ja ho havia dit la seva veïna de l'avió. Pensant en ella va recordar que havia de canviar moneda, i ho va fer tal com li havia dit aquella senyora. Així, amb uns quants *chavitos* a la butxaca, va agafar un taxi i se'n va anar a l'hotel.

L'hotel el va sorprendre agradablement. Estava situat al carrer Lealtad cantonada amb el Malecón i, per tant, tenia unes fabuloses vistes directes al mar. L'hotel no era gaire gran, amb tres plantes d'alçària, fet que li donava un aire acollidor. El recepcionista li va dir que estaven a la vora de la famosa Bodeguita del Medio, lloc molt recomanable per visitar. En Lluís va agrair la informació però després d'un viatge tan llarg només desitjava poder descansar unes hores damunt d'un llit.

No va dormir gaire, es va llevar a quarts de deu del matí. Havia descansat i tenia ganes de començar a recórrer

l'illa. Va baixar a la cafeteria a prendre un suc de fruites i després, a recepció, va demanar un plànol per guiar-se per la ciutat. Ja estava a punt i va sortir al carrer. Feia un diumenge esplèndid, amb molta llum i calorós. Es veien turistes pels carrers que aprofitaven els darrers dies de les seves vacances però sobretot el va sobtar una cosa ja sabuda, però no per això menys impactant: el parc automobilístic de l'Havana era equiparable al dels anys cinquanta del segle passat a Europa. Potser més acolorits que aquells, però igual de tronats. Li va venir a la memòria la conversa amb la veïna de l'avió, quan es lamentava dels quasi seixanta anys de Revolució, que no havien servit per augmentar la qualitat de vida dels ciutadans. Bé, ella ja reconeixia que en alguns aspectes s'havia millorat molt, com en l'educació gratuïta per a tothom o el nivell d'excel·lència de les universitats, però la gent no vivia millor, era clar.

Va visitar la Plaza Vieja, la Plaza de la Catedral i es va fer un tip de passejar al llarg del Malecón. Tot era interessantíssim. Intuïa que faria llargues caminades per l'Havana perquè hi havia moltes coses que volia conèixer. També museus. Es notava que allò que podia tenir un caire cultural estava ben cuidat per l'Estat, i ben promocionat. A dos quarts de tres va anar a la reconeguda Bodeguita del Medio per menjar alguna cosa i tastar les seves especialitats criolles, però estava ple. Sense reserva prèvia era impossible i molt menys encara en diumenge. Així que optà per anar a prendre alguna cosa a un altre establiment menys famós. Estava gaudint intensament del primer dia a l'illa caribenya i es notava una mica cansat, segurament per l'efecte del *jet lag*. Així que, després de menjar alguna cosa, se'n va tornar cap a l'hotel. Pujà a l'habitació, s'estirà al llit i com posseït per un efecte balsàmic es quedà adormit a l'instant. El cansament del viatge, el canvi d'horari i la passejada del matí foren determinants per quedar autènticament mort de son.

Aquesta obra va ser guardonada amb el Premi Fiter i Rossell de novel·la, atorgat a la XLII Nit Literària Andorrana, 2019, i dotat pel Govern d'Andorra. El jurat l'integraven: Enric Canals, Jordi Pasques i Robert Pastor.

© del text: Joaquim Brustenga i Etxauri, 2020

© d'aquesta edició: Pagès Editors, S L, 2020

Sant Salvador, 8 – 25005 Lleida

www.pageseditors.cat

editorial@pageseditors.cat

Primera edició: març de 2020

ISBN: 978-84-1303-185-9

DL: L 254-2020

Imprès a Arts Gràfiques Bobalà, S L

www.bobala.cat

◀ imprès a **lleida** ▶

Qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra només es pot fer amb l'autorització dels seus titulars, llevat de l'excepció prevista per la llei. Adreceu-vos a CEDRO (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar, escanejar o fer còpies digitals de fragments d'aquesta obra.